

**Bijlage: Enkele voorbeelden uit de jurisprudentie inzake het belang van
telecommunicatiegegevens (verkeers-, locatie- en NAW-abonnementsgegevens) voor de
opsporing van ernstige strafbare feiten**

LJN: AE9632, Hoge Raad, 10-12-2002
00124/02 (verkrachtingszaak)

De verdediging beklaagt zich over het feit dat verkeersgegevens aangaande telefonie niet meer voorhanden zijn.

Citaat uit de conclusie van A-G bij de Hoge Raad:

Het hof heeft de bewijsmiddelen die de rechtbank bezigde aangevuld onder meer met een brief van [A] van 9 mei 2001, waarin [getuige 3] bevestigt dat locatiegegevens maar drie maanden bewaard blijven. Op 7 april 2000 was deze termijn van drie maanden al lang verlopen.⁽⁴⁾ De treurnis van het hof kan dus enkel betrekking hebben op de periode vóór 7 april 2000. De inspanningen van de verdediging om de locatiegegevens boven water te krijgen dateren van de tweede periode, nadat verdachte (voor de tweede keer⁽⁵⁾) werd aangehouden op 18 juni 2000, welke periode ligt ná deze datum. Dat het OM in de eerste periode niet heeft geprobeerd de locatiegegevens te bemachtigen is niet zo vreemd, gelet op het feit enerzijds dat er voldoende aanwijzingen waren dat het slachtoffer inderdaad op een bepaalde plaats en tijdstip met de bewuste gsm naar haar vriend heeft gebeld, anderzijds op het feit dat in het stadium waarin die gegevens nog wel bereikbaar waren de verdediging geen aanleiding heeft gegeven tot het instellen van zo een nader onderzoek. Van een vormverzuim is in die eerste periode geen sprake. Niet kan immers gezegd worden dat het nalaten informatie te vragen die in dat eerste stadium niet relevant lijkt een onrechtmatigheid of onregelmatigheid oplevert.

LJN: AO9090, Hoge Raad, 01885/02

Datum uitspraak: 07-09-2004 (Reeks berovingen/afpersingen met vrijheidsbeneming, wapens en munitie)

Tijdens het onderzoek zijn in Nederland printgegevens aangeleverd door de providers KPN Telecom en Libertel. De provider Telfort bleek niet in staat om gevraagde printgegevens aan te leveren. Bij de overige providers werden geen printgegevens opgevraagd.

Door KPN Telecom en Libertel werden deze gegevens in de meeste gevallen geautomatiseerd en op verschillende manieren (formats) aangeleverd. Vanuit Engeland werd de data op papier verstrekt. De data van telefoonnummers (bron) bestond in de meeste gevallen uit: zowel in als uitgaande gesprekken (contact), datum, tijd, duur, Imei-nummer (toestelnummer), voicemail of doorschakel-nummer, nummer van het basisstation (paal 1) waarover het gesprek aanvangt en het nummer van het basisstation (paal 2) waarover het gesprek eindigt.

Nadat deze gegevens in het databestand verwerkt waren, werden in de meeste gevallen, de tenaamstellingen van de contacten opgevraagd bij de desbetreffende telecombedrijven. Tevens is aan de hand van verklaringen van verdachten en getuigen alsmede uit ingesteld onderzoek van o.a. inbeslaggenomen goederen gebleken, dat bepaalde telefoonnummers in

gebruik waren bij bepaalde personen w.o. een aantal verdachten.

De gegevens van de tenaamgestelden en de andere bekend geworden gebruikers van telefoonnummers werden in de database ingevoerd. Deze gegevens staan in de kolommen "ten name van, adres en plaats" vermeld. Indien de tenaamgestelde of gebruiker niet bekend is geworden zijn geen gegevens ingevoerd. In veel gevallen werd gebruik gemaakt van prepaid mobiele telefoons.

De vermoedelijke gebruiker van het telefoonnummer (bron), waarvan de printgegevens zijn verkregen, werd in de database als "bron gebruiker" vermeld.

Op printgegevens afkomstig van GSM's van de providers KPN Telecom en Libertel staan alleen de basisstation-nummers (paalnummers) vermeld. De bij deze nummers behorende locaties werden bij deze providers afzonderlijk opgevraagd. De locatiegegevens werden eveneens in de database ingevoerd. Deze locatiegegevens, bestaande uit een adres en plaats, staan in de kolommen naast "paal 1 en paal 2" vermeld.

(...)

Met behulp van computerprogramma's werd het databestand met printgegevens geanalyseerd. De printgegevens werden o.a. vergeleken met gepleegde strafbare feiten. Hierbij werd o.a. gekeken naar de contacten en locaties van de verdachten, zowel voor, tijdens en na het strafbare feit. Tevens werden de printgegevens gebruikt om de verblijfplaatsen en contacten vast te stellen van de leden van de groepering.

De veroordeling geeft een indruk van de ernst van de feiten:

1. "medeplegen van voorbereiding van diefstal met geweldpleging en/of afpersing en/of opzettelijke vrijheidsberoving", 2. "medeplegen van handelen in strijd met artikel 26, eerste lid van de Wet wapens en munitie, met betrekking tot meer dan één vuurwapen van categorie III" en "medeplegen van handelen in strijd met artikel 26, eerste lid van de Wet wapens en munitie, meermalen gepleegd", 3. "diefstal, voorafgegaan, vergezeld en gevolgd van geweld en bedreiging met geweld tegen personen, gepleegd met het oogmerk om die diefstal voor te bereiden en gemakkelijk te maken en om, bij betrapping op heterdaad, aan zichzelf en andere deelnemers aan het misdrijf de vlucht mogelijk te maken, gepleegd door twee of meer verenigde personen", 4. "het deelnemen aan een organisatie die tot oogmerk heeft het plegen van misdrijven", 5 primair "poging tot diefstal door twee of meer verenigde personen" en 7 primair eerste cumulatief / alternatief, 8. en 9. "diefstal, voorafgegaan en vergezeld van geweld en bedreiging met geweld tegen personen, gepleegd met het oogmerk om die diefstal voor te bereiden en gemakkelijk te maken, gepleegd door twee of meer verenigde personen, meermalen gepleegd" veroordeeld tot dertien jaren gevangenisstraf, met verbeurdverklaring en onttrekking aan het verkeer zoals in het arrest omschreven.

Hoge Raad en Hof bevestigen de toelaatbaarheid van het gebruik van de printgegevens:

Locatiegegevens vallen onder inlichtingen terzake van alle verkeer ex art. 125f (oud) en 126n Sv. Onder voormelde inlichtingen moeten worden verstaan: inlichtingen omtrent de wijze van totstandkoming en afwikkeling van telecommunicatieverkeer, zoals de betrokken aansluitnummers, de gebruikte apparatuur, het tijdstip van de aanvang en de duur en de vraag of daadwerkelijke communicatie heeft plaatsgevonden. Daaronder vallen niet gegevens die betrekking hebben op de inhoud van het telecommunicatieverkeer (HR NJ 1998, 559). Wel moeten daaronder worden begrepen inlichtingen over de locatie van de gebruiker van een mobiele telefoon waarmee aan het telecommunicatieverkeer wordt deelgenomen.

LJN: AR3446 en AR3436 Gerechtshof 's-Gravenhage

Datum uitspraken: 08-09-2004 (Inzake drugsdelicten, gijzeling en een liquidatie)

(...)

- na onderzoek van de historische printgegevens van het bij de medeverdachte [naam1] in gebruik zijnde telefoonnummer is gebleken dat deze op 3 en 4 januari 2003 veelvuldig werd gebeld en enkele malen uitbelde; via de steunpaalgegevens bleek dat de medeverdachte [naam1] zich op die data zeer vermoedelijk in de directe omgeving van de Neherkade en de Rijswijkseweg te Den Haag bevond; de Boerhavestraat ligt in de directe omgeving daarvan;
- de verklaringen van [naam3], [naam4] en [naam5] vinden ondersteuning in de door de politie opgestelde tijdlijn waarin de historische printgegevens van de telefoonnummers van het slachtoffer, [naam3], [naam4], de verdachte en de medeverdachte [naam1].

Uit voormelde feiten en omstandigheden in onderling verband en samenhang beschouwd kan naar het oordeel van het hof niet anders worden afgeleid dan dat de verdachte en de medeverdachte [naam1] samen met het slachtoffer [naam slachtoffer] en [naam3] een partij van ongeveer 14 kilo cocaïne binnen het grondgebied van Nederland hebben gebracht, dat de koffer, waarin deze partij cocaïne was verstopt, door de douane vroegtijdig is onderschept, dat de verdachte en de medeverdachte [naam1] het slachtoffer verantwoordelijk hielden voor het verdwijnen van deze partij cocaïne, dat zij het slachtoffer gegijzeld hebben gehouden teneinde alsnog de cocaïne boven water te krijgen en dat zij hem hebben geliquideerd, nadat deze liquidatie eerst was uitgesteld. Een andere lezing van deze feiten en omstandigheden is mede door de proceshouding van de verdachte, die immers, zowel tegenover de politie als ter terechtzittingen in eerste aanleg en in hoger beroep, heeft geweigerd een verklaring te geven voor de verschillende hiervoor genoemde feiten en omstandigheden, terwijl deze naar het oordeel van het hof op zichzelf of in samenhang met de verdere inhoud van de bewijsmiddelen beschouwd redengevend moeten worden geacht voor het bewijs van de aan de verdachte onder 1,2 en 4 tenlastegelegde feiten, niet mogelijk gebleken.

LJN: AR3991, Gerechtshof Leeuwarden, Parketnummer: 24-000348-04

Datum uitspraak: 15-10-2004 (moord op een veertienjarig meisje)

Inhoudsindicatie: De verdachte heeft opzettelijk een 14-jarig meisje van het leven beroofd. Hij is de woning van het slachtoffer binnengegaan, terwijl hij wist dat de overige familieleden niet thuis waren. Verdachte heeft de keel van het meisje dichtgedrukt, water in het bad laten lopen en haar naakte lichaam in bad gelegd. Het slachtoffer is als gevolg van uitwendig mechanisch, samendrukkend geweld op de hals door verstikking om het leven gekomen. Daarbij is niet uitgesloten, dat het slachtoffer in de terminale fase te water is geraakt en verdrinking een bevorderende factor is geweest. Het hof tilt zwaar aan dit door verdachte gepleegde feit. Verdachte heeft het leven aan een jong meisje - dat in de bloei van haar leven was en nog bijna een heel leven voor zich had - ontnomen. Dit getuigt van grove minachting voor het leven van een ander. Daar komt bij dat dit op gruwelijke wijze is gebeurd. Daarnaast heeft verdachte door zijn handelen de nabestaanden van het slachtoffer veel leed berokkend.

Het hof acht de onder 12., 13. en 14. weergegeven verklaringen redengevend voor het bewijs, omdat hieruit blijkt dat verdachte op 23 september 2002 reeds rond 14.00 beschikte over zogenaamde daderinformatie. Zowel verdachte als zijn broer, [broer verdachte], verklaren dat zij op 23 september 2002 rond twee uur 's middags met elkaar hebben gebeld via de vaste telefoon. De broer van verdachte verklaart zich niet te kunnen herinneren dat hij verdachte die dag nogmaals heeft gesproken en *voorts blijkt dit ook niet uit de opgevraagde printgegevens* of overigens uit het dossier.

Het telefoongesprek waar beiden over verklaren moet begonnen zijn om 13.57, nu uit de opgevraagde printgegevens blijkt, dat alleen op dat tijdstip op 23 september 2002 met de vaste telefoon van [broer verdachte] naar de vaste telefoon van verdachte is gebeld. In dat gesprek heeft verdachte volgens zijn broer iets gezegd over "de zelfmoord van [slachtoffer] of in bad gevallen.... zoiets". Hieruit blijkt dat verdachte op dat tijdstip beschikte over informatie, waarover hij volgens zijn eigen verklaring en de overige stukken van het dossier op dat tijdstip niet via derden kon beschikken.

LJN: AF1016, Gerechtshof 's-Hertogenbosch, 20.002933.00

Datum uitspraak: 19-02-2002

Verdachte wordt ter zake van 1. "Medeplegen van poging tot afpersing de dood ten gevolge hebbende, terwijl het feit wordt gepleegd op de openbare weg" en 2. "Handelen in strijd met de Wet wapens en munitie" veroordeeld tot zeven jaren gevangenisstraf.

Het hof laat aan zijn overtuiging dat verdachte het bewezen verklaarde feit heeft gepleegd meewerken dat, naar zijn oordeel, de verklaring van verdachte dat hij die [medeverdachte 1] niet kende volstrekt ongeloofwaardig is. Uit de printgegevens kan immers worden afgeleid dat verdachte reeds contacten met [medeverdachte 1] moet hebben gehad voor het moment dat er sprake was van de onderhavige henneptransactie - het nummer van [medeverdachte 1] was ook opgeslagen in het geheugen van de mobiele telefoon van verdachte - en uit de verklaring van [getuige 2] waaruit kan worden afgeleid dat zij elkaar ook voordien persoonlijk hebben ontmoet.

De stelling van de verdediging dat het [medeverdachte 2] was die met de mobiele telefoon van de verdachte op 6 januari 2000 kort voor het plegen van het feit meerdere malen contact heeft gehad met [medeverdachte 1], acht het hof volstrekt onaannemelijk.

Uit de printlijsten blijkt dat met de mobiele telefoon van de verdachte op 6 januari 2000 meerdere malen contact is gelegd met de mobiele telefoon van [medeverdachte 1]. De verdachte had op 6 januari 2000 die mobiele telefoon bij zich in de auto. Daarin waren alleen de verdachte en [medeverdachte 2] gezeten. Uit de printerlijsten blijkt dat via de telefoon van [getuige 2] op 6 januari 2000 kort na het plegen van het onder 1 bewezenverklaarde feit meerdere malen getracht is [medeverdachte 2] op zijn mobiele telefoon te bereiken en dat de mobiele telefoon van [medeverdachte 2] die dag van plaats veranderde. Het hof leidt hieruit af dat [medeverdachte 2] op 6 januari 2000 zijn mobiele telefoon bij zich droeg. Er was derhalve voor [medeverdachte 2] op zich ook geen reden om gebruik te maken van de mobiele telefoon van de verdachte. Voorts staat wel vast dat [verdachte] die dag zijn telefoon voortdurend in zijn bezit heeft gehad, getuige de veelvuldige telefoontjes op en rond het tijdstip van het gebeuren, terwijl onaannemelijk is te achten dat [medeverdachte 2] die meest cruciale telefoontjes, die kennelijk er toe strekken om [medeverdachte 1] op de plaats van het delict te

"krijgen", gepleegd zou kunnen hebben zonder dat [verdachte] iets daarvan zou hebben gemerkt.

LJN: AQ5858, Rechtbank Arnhem, 05/090410-03

Uitspraak: 30-07-2004 (moord)

a. Vast staat dat verdachte zich ten tijde van het doodschieten van het slachtoffer samen met [slachtoffer] in de steeg bevond. Verdachte en [slachtoffer] hebben immers gezamenlijk het pand verlaten. Getuigen hoorden het belletje van de deur naar de steeg, vrijwel onmiddellijk gevolg door schoten. Voorts staat vast dat verdachte onmiddellijk zelf spoorloos is verdwenen;

b. Naar het oordeel van de rechtbank staat vast dat verdachte op de dag van het schietincident zijn gsm-telefoon (met nummer [xxxxxxxxxx]) bij zich had. Uit verscheidene getuigenverklaringen (o.a. [namen]), maar ook uit de door verdachte bij het bedrijf van [slachtoffer] op 17 september 2003 achtergelaten notitie volgt dat verdachte op dat moment gebruik maakte van het nummer [xxxxxxxxxx]. Verder volgt uit de printgegevens dat verdachte vlak na het schietincident die ochtend te 11:33:10 uur en 11:40 uur telefonisch contact heeft gehad met [naam], hetgeen door [naam] in een verhoor is bevestigd;

c. Op grond van de printgegevens is door de recherche vastgesteld welke route verdachte moet hebben gereden na het schietincident. Zo volgt uit het onderzoek dat verdachte met de telefoon via het centrum van Nijmegen en door Ubbergen en Beek richting Duitsland is gereden. Verdachte is hierbij ofwel vanaf de plaats delict via de Hogelandseweg gereden, ofwel via de Westkanaaldijk gereden. Het wapen waarmee het slachtoffer werd doodgeschoten is gevonden langs de Westkanaaldijk. Verdachte kende deze route en reed daar geregeld. Zo blijkt uit zijn verklaring ter terechtzitting d.d. 19 mei 2004 onder meer dat hij wel eens zo reed als hij naar zijn broer ging.

LJN: AR5701, Hoge Raad, 01241/04.

Datum uitspraak: 04-01-2005 (drugszaak; raadsman verzoekt om locatiegegevens mobiele telefoon)

Fragment uit brief raadsman (mr. A. Moszkowicz):

“Uiteraard levert het vastleggen van dergelijke gegevens een inbreuk op de privacy van de gebruiker van de mobiele aansluiting op, nog los van het feit, dat gegevens uit die bestanden potentieel tot het bewijs zouden kunnen bijdragen. Deze gegevensbestanden kunnen echter ook als ontlastend hebben te gelden, namelijk indien uit hoofde van andere onderzoeksresultaten de aanwezigheid van in casu [verdachte] ergens wordt vermoed, maar deze registraties zouden kunnen uitwijzen dat hij (althans de gebruiker van die aansluiting) in werkelijkheid elders was.”

++